

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji

Ocena – Recenzja

praca doktorska **Mikhajli KLAPKIVY** (n.a. 147820)

Zarządzanie dobrami doczesnymi Kościoła według Kodeksu kanonów Kościołów Wschodnich w kontekście ustawodawstwa Ukrainy

Recenzent: prof. Cyril Vasil' SJ

Košice 17.06.2022

Pracę nadesłaną przez A. Klapkiva można zaliczyć do kategorii badań interdyscyplinarnych, które są szczególnie istotne dla poznania relacji i komplementarnych synergii między dwoma systemami prawnymi, między prawem kościelnym a prawem świeckim. W tym przypadku jest to obszar administracji Kościoła zgodnie ze standardami Kodeksu Wschodniego Prawa Kościelnego i ustawodawstwa cywilnego Republiki Ukrainy. W rzeczywistości można powiedzieć, że jest to nie tylko praca nad dwoma systemami prawnymi, ale w ramach przeglądu prawodawstwa kościelnego autor oferuje również przegląd istniejącego ustawodawstwa partykularnego Ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego. W Kościołach wschodnich prawo partykularne poszczególnych Kościołów *sui iuris* jest postrzegane jako niezbędne uzupełnienie prawa wspólnego ustanowionego w Kodeksie Kanonów Katolickich Kościołów Wschodnich.

Praca, w odpowiednim zakresie i kompozycji tekstu (180 stron tekstu i 21 stron bibliografii obejmujących 223 pozycje), podzielona jest na rozdziały 4 z trójjęzyczną adnotacją końcową.

Pod względem metodologicznym spełnia kryteria tego typu profesjonalnej publikacji. Właściwy tekst spełnia standardy akademickie, wykorzystanie odniesień bibliograficznych (661 odniesień) jest w odpowiednim zakresie. Jeśli chodzi o standardy metodologiczne wprowadzania opublikowanej literatury w mniejszym stopniu, istnieją pewne niespójności lub stosowanie kilku standardów cytowania, ale ten drobny brak można łatwo naprawić w końcowym wydaniu pracy. Oprócz opublikowanej literatury autor korzysta również z linków do stron internetowych, szczególnie w przypadku linków do norm prawnych Republiki Ukrainy. Zasoby internetowe coraz częściej stają się źródłem linków bibliograficznych nawet dla profesjonalnych publikacji, zwłaszcza jeśli chodzi o oficjalne strony internetowe instytucji. W tym przypadku autor również poprawnie podaje datę, w której został pobrany ze strony, ponieważ, jak widać, stada internetowe mogą podlegać częstym zmianom redakcyjnym.

Jeśli chodzi o treść samej pracy, uważam za interesujące, że autor poświęca wstęp, pierwszy rozdział swojej pracy zagadnieniu wolności religijnej, zarówno w zakresie nauczania Kościoła, jak i norm prawa międzynarodowego i norm prawnych Ukrainy. Z tego moglibyśmy wywnioskować, że autor rozważa również prawo do posiadania zaopatrzenia Kościoła jako wynik wolności religijnej. Aspekt ten jest również przywoływany w przeglądzie historycznym rozwoju prawa własności Kościoła (s. 32), gdzie przypomina, że prawdziwa własność Kościoła, jako organizacji, zaczyna się dopiero od uznania jego wolności przez cesarza Konstantyna, a zatem prawa własności nieruchomości dla Kościoła zaczynają być postrzegane dopiero wraz z uznaniem jego wolności religijnej, a w konsekwencji z uzyskaniem jego publicznie uznanego statusu prawnego. Rola biskupa, jako przedstawiciela i gwaranta lokalnej wspólnoty chrześcijańskiej, stopniowo kształtuje się w świadomości prawnej Kościoła i w odniesieniu do społeczeństwa obywatelskiego.

W rozdziale 2 autor podsumowuje również prezentację poszczególnych istniejących modeli finansowania Kościoła, w szczególności odnosząc się do solidarnościowego aspektu redystrybucji zasobów kościelnych w Niemczech, co pociąga za sobą również działalność kilku fundacji i pomoc Kościołom w Europie Środkowo-Wschodniej. Oprócz komentarza podstawowych kanonów KKKW dotyczących świeckiego przekazywania cerkwi, historyczny przegląd zarządzania Ukraińskim Kościołem Greckokatolickim w przeszłości jest użytecznym historycznym przeglądem zarządzania Ukraińskim Kościołem Greckokatolickim.

Szczególnie korzystny jest 4. rozdział pracy, który dotyczy prezentacji ukraińskiego prawa cywilnego dotyczącego organizacji kościelnych i zarządzania ich majątkiem. Samo prawo cywilne nie podaje definicji organizacji religijnej ani nie rozróżnia między organizacją kościelną a Kościołem. Autor słusznie zwraca uwagę na ten brak stanowienia prawa cywilnego w swoim podejściu do zagadnienia, ponieważ każdy kościół jest „organizacją kościelną”, ale nie każda organizacja kościelna jest „kościółem”. Tak więc cywilne prawo ukraińskie definiuje organizacje kościelne, a nie formę stowarzyszeń obywatelskich w dziedzinie religii, stworzonych w celu zaspokojenia potrzeb religijnych.

W ramach prezentacji ukraińskiego prawa cywilnego dotyczącego zarządzania majątkiem kościelnym autor zajmuje się również systemem opodatkowania majątku kościelnego, stosowaniem prawa pracy, prawa gospodarczego itp.

Ogólnie rzecz biorąc, oceniam pracę jako wysokiej jakości wkład w dziedzinie interdyscyplinarnych studiów prawa kościelnego i cywilnego. Jednocześnie praca jest prowadzona w profesjonalnym stylu, ale spełnia również wymóg jasności i jasności i może stać się odpowiednim narzędziem z jasnym zastosowaniem dla tych, którzy muszą lepiej poruszać się w kwestii doczesnego zarządzania majątkiem w Ukraińskim Kościele Greckokatolickim, biorąc pod uwagę wymagania prawa cywilnego Republiki Ukrainy.

Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe, oceniam pracę pozytywnie i wnoszę o nadanie jej dalszego biegu w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego.

Z szacunkiem
+ Cyril Vasil' SJ